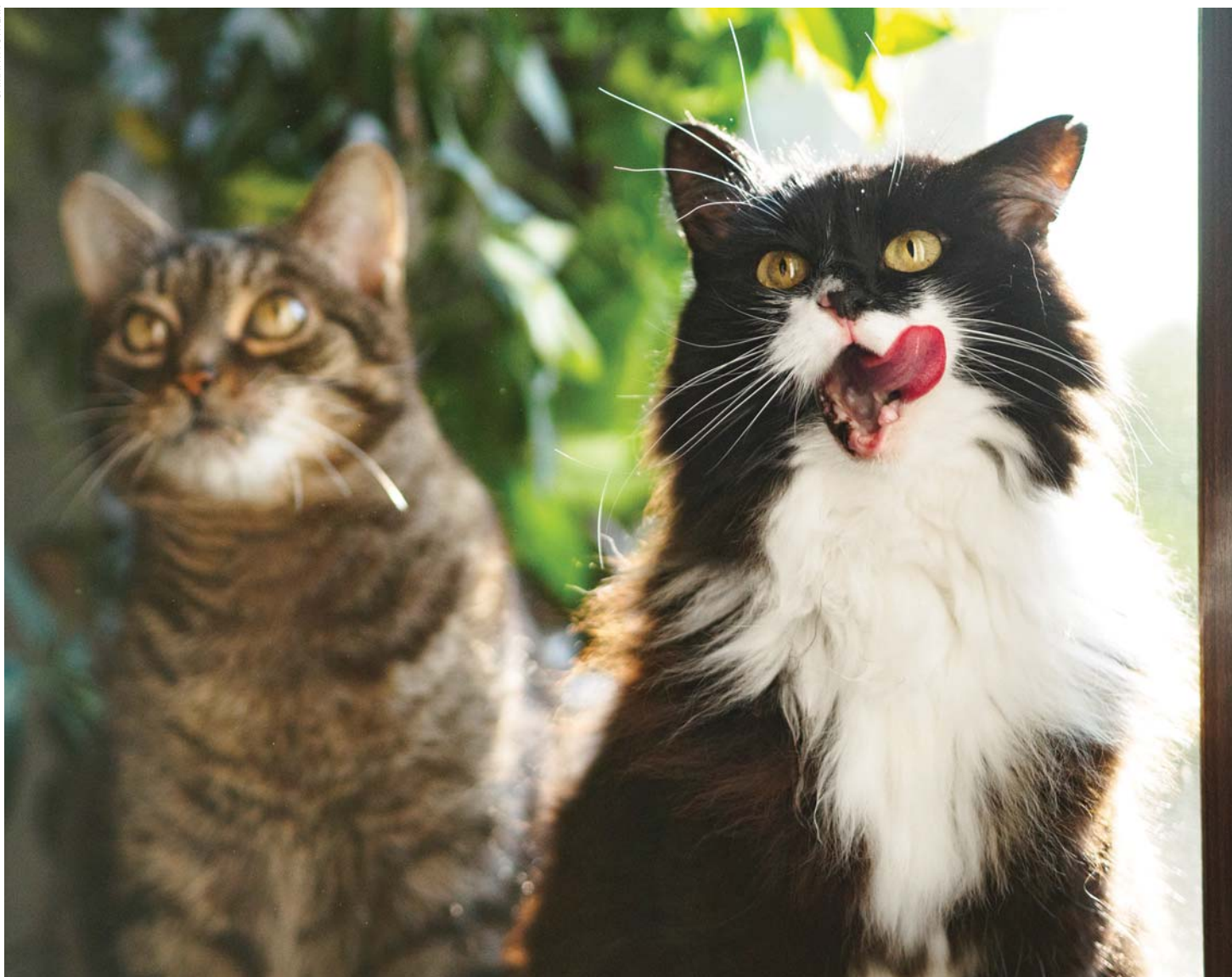

DOMOWE ŻYWIENIE KOTÓW

Klaudia Belec, Aleksandra Garus-Piętak, Samanta Świerk, Olga Lasek

Katedra Żywnienia Zwierząt i Rybactwa Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie

Tysiące lat ewolucji wykształciły u zwierząt mięsożernych szereg przystosowań do odżywiania się głównie pokarmami pochodzenia zwierzęcego i w znacznie mniejszym stopniu pochodzenia roślinnego. W przypadku kotowatych mówi się nawet o hipermięsożerności, czyli o całkowitym pomijaniu produktów roślin-

nych na rzecz wyłącznie mięsa i innych komponentów odzwierzęcych (2). Za ich obligatoryjną mięsożernością przemawiają liczne adaptacje anatomiczne i fizjologiczne, które wyrażają się w specyficznych potrzebach żywieniowych.

Uzębienie kotów nie jest przystosowane do żucia i rozcierania pokarmu, lecz do chwytania i rozszarpywania zdobyczy.

Wszystkie zęby, włącznie z trzonowymi, mają ostre krawędzie, co pozwala efektywnie rozszarpywać mięso – dlatego koty połykają jedzenie w dużych kawałkach (7). W przeciwieństwie do zwierząt roślino- i wszystkożernych, koty nie mają w ślinie amylazy, co skutkuje brakiem wstępnego rozkładu węglowodanów (skrobi) w jamie ustnej. Koty nie reagują

na, związany z produktami roślinnymi, smak słodki, co jest wynikiem mutacji genów Tas1r2 i Tas1r3. Atrakcyjny dla kotów jest smak słony i umami (11). Żołądek kotów jest niewielki, słabo rozciągliwy i stale aktywny, o pH w granicach 1-2 (5). Jego budowa predysponuje koty do częstego spożywania porcji o małej objętości, a niskie pH pomaga w neutralizowaniu drobnoustrojów, które mogą trafić do przewodu pokarmowego wraz z pokarmem. Jelita kota są krótkie, jelito cienkie mierzy ok. 1-1,7 m, a jelito grube 0,3-0,4 m. Pasaż treści pokarmowej wynosi 12-24 h, zatem podawany pokarm powinien być łatwostrawny (20).

Koty domowe należą do małych koto-watych, czyli takich, które w większości polują na niewielką zdobycz (głównie gryzonie i drobne ptactwo). Ich naturalny pokarm (tuszki gryzoni) jest bogaty w kwas beta-aminosulfonowy (taurynę), stąd synteza tego aminokwasu u kotów jest mocno ograniczona (7). Tauryna odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie serca, układu nerwowego, ochronę siatkówki oka oraz emulgację tłuszczów, a jej niedobór może wywoływać kardiomiopatię przerostową i zwyrodnienia siatkówki (3, 10). Kolejnym specyficznym przystosowaniem do mięsożerności jest brak zdolności produkcji witaminy A z karotenoidów, jak również kwasu arachidonowego z kwasu linolowego. Głównym źródłem karotenoidów (np. beta-karotenu) i kwasu linolowego są produkty roślinne. Natomiast retinolowa forma witaminy A i kwas arachidonowy występują w znacznych ilościach w produktach zwierzęcych, stąd ich synteza w organizmie mięsożerco może być znacznie ograniczona lub nawet całkowicie wyeliminowana bez konsekwencji zdrowotnych dla organizmu (10).

Ewolucyjne przystosowanie do odżywiania się wyłącznie mięsem wiąże się z tym, że koty czerpią energię przede wszystkim z tłuszczu i białek. W efekcie, ich zapotrzebowanie na białko pokarmowe jest wysokie. Dla kota o niskiej aktywności jest to aż 33,3 g białka na 1 kg suchej masy pożywienia (3). Dla kotów również arginina jest aminokwasem egzogennym, którego nie są w stanie wytworzyć i musi być podawana w odpowiedniej ilości z pokarmem. Arginina jest ważnym aminokwasem w przemianach szkodliwych związków pochodzących z metabolizmu białek w organizmie. Bierz bezpośrednio udział w cyklu mocznikowym i odpowiedzialna jest za wypróżnienie z organizmu jonów amonu. Niedobór argininy prowadzi do hiper-

amonemii, czyli zatrucia organizmu amoniakiem (9). Co więcej, zapotrzebowanie kotów na argininę jest ściśle powiązane z ilością pobranego przez nie białka. Na każdy dodatkowy gram białka ponad zapotrzebowanie należy dostarczyć dodatkowe 0,02 g argininy (10). Ze względu na wielkość swoich ofiar, w toku ewolucji koty wykształciły przystosowania do częstego pobierania małych posiłków. Jednym z nich jest ciągła aktywność enzymów trawiennych oraz zmiana w obrębie metabolizmu glukozy, co skutkuje mocno ograniczonym magazynowaniem składników odżywczych w tkankach organizmu (6). W praktyce wiąże się to z koniecznością karmienia kota wielokrotnie w ciągu dnia. Już 12-24-godzinna głódówka może prowadzić do uszkodzenia wątroby i nerek. Również w związku z ewolucyjnym przystosowaniem, tym razem związanym z pochodzeniem gatunku z suchych rejonów świata, koty mają małe zapotrzebowanie na wodę (ok. 50 ml/kg masy ciała), co przekłada się na niskie pobranie wody. Koty karmione wyłącznie produktami mokrymi (w tym mięsem) pobierają odpowiednią ilość wody w całości z pokarmu. Jednakże koty zawsze powinny mieć stały dostęp do świeżej wody.

Sposoby żywienia kotów

Istnieje kilka różnych sposobów żywienia kotów, ale zasadniczo można je podzielić na dwa główne, tj. żywienie karmami przemysłowymi (suche, półwilgotne i mokre) i żywienie domowe (posiłki przygotowywane samodzielnie przez opiekuna, gotowane lub surowe). Niewątpliwym plusem pełnoporcjowych karm przemysłowych jest wygoda ich stosowania, możliwość długoterminowego przechowywania oraz, w przypadku karm pełnoporcjowych, w pełni zbilansowana receptura. Opiekun nie musi zatem stosować żadnych dodatków, żeby uzupełnić braki substancji odżywczych w karmie, ponieważ zadbał o to producent. Karmy przemysłowe są również dostępne w wielu formach i smakach, co pozwala na urozmaicenie żywienia bez obaw o niedobory.

Żywienie domowe pozwala na bardziej indywidualne podejście osobnicze. Dobór karm dla kotów cierpiących na alergię i nietolerancję pokarmową może być kłopotliwy. Na rynku co prawda pojawia się coraz więcej opcji karm hipoalergicznych, w tym monobiałkowych lub zawierających białko poddane hydrolizie, jednak samo ich stosowanie może nie wyeliminować całkowicie problemu. Cza-

Home-made diets for cats

Domestic cats are obligate carnivores whose evolutionary adaptations determine specific nutritional requirements. The structure of their teeth, the absence of salivary amylase, a short digestive tract, and a high demand for protein, taurine, arginine, vitamin A in the form of retinol, and arachidonic acid make it necessary for these nutrients to be supplied through animal-derived food. Their natural feeding model is based on small prey, which results in the need to consume small portions frequently. In practice, cats are fed either complete commercial diets or home-prepared diets (cooked or raw, such as the BARF model), each of which has its own advantages and limitations. Commercial pet foods offer convenience and balanced nutrition, but caregivers often question the quality of ingredients and the accuracy of manufacturers' label claims. Home feeding allows full control over the recipe and its adaptation to the individual needs of the animal, but it requires knowledge and diligence in balancing the diet. An unbalanced diet, regardless of the feeding model, carries the risk of nutritional deficiencies or excesses. Proper feline nutrition should take into account species-specific requirements, ensure microbiological safety, and support preventive health care.

Keywords: cats, nutrition, BARF, BACF.

mi dolegliwości mogą wynikać z zastosowanych w produkcji dodatków do karm lub nawet śladowych ilości czynników alergizujących. Sytuacja komplikuje się jeszcze bardziej, kiedy poza alergią lub nietolerancją pokarmową kot cierpi na inne schorzenia, na przykład trzustki lub nerek. W takich przypadkach konieczna jest modyfikacja diety tak, żeby jej skład odpowiadał specyficznym zaleceniom, często wykluczającym się w niektórych wspólnie występujących jednostkach chorobowych (4). Czasami wręcz niemożliwe jest znalezienie karmy, która spełniałaby wszystkie warunki konieczne w żywieniu konkretnego zwierzęcia. Dodatkowym problemem w przypadku niektórych kotów może być też nieakceptowalny przez nie smak lub struktura karmy. Koty są neofobami, mechanizm selekcji pokarmu opiera się na wybieraniu dobrze znanych produk-

tów żywieniowych (1). Kot przyzwyczajony do jednego rodzaju pożywienia, odmawia przyjęcia nowego. Dlatego tak ważne jest w żywieniu kotów stopniowe wprowadzanie nowych produktów.

Innym czynnikiem, który sprawia, że niektórzy opiekunowie nie chcą podawać gotowych karm swoim podopiecznym, są zafałszowania na etykietach lub w opisach tych produktów. Według raportów Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2019 roku zafałszowania wykryto w 19,6 % skontrolowanych karm dla psów i kotów, a w 2023 roku aż w 48,4 %. Zafałszowania dotyczyły głównie braku deklarowanych surowców, udziału surowców nieujętych na etykiecie, a także różnic między składem analitycznym na etykiecie i w produkcie (21, 22). Z tego względu, brak zaufania do producentów jest najczęściej wymienianym powodem rezygnacji z karm przemysłowych przez opiekunów. Badania wykazują także, że opiekunowie uważają iż gotowe karmy mają niską wartość pokarmową i wysoką zawartość zbóż, które mogą źle wpływać na zdrowie ich zwierząt (13).

Żywnienie domowe

Dobrą alternatywą dla karm może być żywienie domowe, oparte na zbilansowanych recepturach przygotowywanych przez opiekuna. Taki sposób żywienia daje zdecydowanie większą kontrolę – opiekun wie, jakich surowców, w jakiej ilości i z jakiego źródła używa. Dzięki temu ma pewność co do pochodzenia i jakości wykorzystanych produktów w dawce. Żywnienie domowe pozwala wyeliminować produkty, których kot nie lubi, nie może jeść lub których właściciel nie chce podawać z dowolnych względów. Daje również możliwość testowania różnych rodzajów mięs i podrobów, a także decydować o strukturze, co potencjalnie może zwiększyć smakowitość (12). Żywnienie domowe jest też świetnym rozwiązaniem przy alergiach pokarmowych, ponieważ pozwala znacząco ograniczyć liczbę potencjalnych czynników wywołujących objawy. Ponadto, badania ankietowe wykazują, że własnoręczne przygotowywanie posiłków może zwiększać więź opiekuna ze zwierzęciem – gotowanie posiłku to oznaka przywiązania i wyrażania uczuć (18). Niewątpliwą przewagą żywienia domowego nad karmami jest również zdecydowanie niższy stopień przetworzenia pokarmu. Przygotowując posiłki własnoręcznie, omija się procesy takie jak ekstruzja, tłoczenie, intensywne mielenie czy suszenie produktów, co przekłada się

na mniejsze straty składników pokarmowych, a tym samym większą wartość odżywczą pokarmu (10). Dawki domowe przygotowywane przez opiekuna mogą być gotowane lub surowe.

Żywnienie domowe gotowane

Żywnienie domowe gotowane charakteryzuje się kompozycją mięsa, podrobów i produktów roślinnych poddanych krótkiej obróbce termicznej, wraz z dodatkiem jaj, olejów i mieszanek mineralno-witaminowych, a także innych niezbędnych surowców. Ten model żywienia pozwala na dostosowanie dawki do indywidualnych potrzeb kota, przy jednoczesnym zwiększeniu strawności i smakowitości wskutek krótkiego gotowania. U kotów żywionych gotowanym jedzeniem obserwuje się wyższą strawność białka i tłuszczu niż u kotów karmionych karmami przemysłowymi (9). Ponadto, wykazano, że powolne gotowanie nie obniża poziomu witamin w pożywieniu, a dodatkowo zwiększa bezpieczeństwo mikrobiologiczne – gotowanie eliminuje rozwój drobnoustrojów mogących znajdować się w pożywieniu (9). Pomimo podobnych produktów, gotowanej dawki dla kota nie należy mylić z żywieniem resztkowym – podawanie niejedzonych przez człowieka resztek z posiłku, jak również karmienie wyłącznie mięsem, nie jest pełnoporcjowym posiłkiem. Taki sposób żywienia jest niezbilansowany i niewłaściwy dla kota. Dodatkowo resztki ze stołu, poza brakiem zbilansowania, zawierają przyprawy oraz duże ilości węglowodanów i tłuszczu, które stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia kota.

Żywnienie domowe surowe

Metoda BARF (z ang. Biologically Appropriate Raw Food – Biologicznie Poprawny Surowy Pokarm) polega na podawaniu surowych, niepoddanych obróbce termicznej produktów. Podstawową zasadą tego modelu żywienia jest własnoręczny dobór, zbilansowanie i przygotowanie mieszanki opartej na surowych produktach pochodzenia zwierzęcego możliwie jak najwyższej jakości, bez lub z minimalnym udziałem produktów roślinnych w dawce, do której należy dodać odpowiednio przygotowany zestaw suplementów, które uzupełnią niedobory. Do zalet BARF, poza zaletami wymienionymi w ramach żywienia domowego, należy aspekt behawioralny. Ze względu na swoją formę, taki model żywienia dodatkowo spełnia potrzeby ko-

tów, zgodne z naturą drapieżników. Ponadto, żywienie BARF pozwala na stosowanie elementów Whole Prey, czyli całych tuszek małych zwierząt (jak np. pisklęta, gryzonie) jako urozmaicenie diety w dodatkowe składniki pokarmowe oraz elementy sensoryczne (np. nietypowy zapach czy obecność sierści i piór), co dodatkowo stymuluje zmysły kota jako drapieżnika. Alternatywą dla kotów wrażliwych lub chorych może być gotowana wersja BARF, czyli BACF (z ang. Biologically Appropriate Cooked Food – Biologicznie Poprawny Gotowany Pokarm), w której komponenty mieszanki poddaje się wcześniej bardzo krótkiej obróbce cieplnej (np. na parze), co podnosi strawność posiłku.

Wady stosowania żywienia domowego

Największą wadą domowego żywienia są koszty i czasochłonność w przygotowywaniu posiłków. Koszt dobrze przygotowanego jedzenia domowego, opartego o wysokiej jakości surowce lub nietypowe źródła białka (np. mięso gatunków egzotycznych), może przewyższać koszt dobrej jakości karmy przemysłowej (11). Z drugiej strony, koszt specyficznej diety (np. bardzo wrażliwych alergików) w żywieniu domowym będzie niższy niż przy wersji przemysłowej. Do kosztów żywienia domowego należy doliczyć także jednorazowy zakup wyposażenia (narzędzia kuchenne, wagi, pojemniki na posiłki, zamrażarka itp.). Ponadto, uwzględnić należy czas, jaki opiekun musi poświęcić na zaplanowanie żywienia, zrobienie zakupów oraz przygotowanie posiłku.

Stosowanie domowego modelu żywienia niesie ze sobą również ryzyko związane z niedoborami lub nadmierną podażą składników pokarmowych. Niezależnie czy jest gotowane czy surowe, żywienie domowe nie może opierać się na losowo zmieszanych składnikach, a tym bardziej na resztkach ze stołu opiekunów. Każdy przepis powinien być zbilansowany i przygotowany zgodnie z normami, żeby zaspokoić potrzeby żywieniowe zwierzęcia. Warto skorzystać z konsultacji ze specjalistą żywienia zwierząt, który ułoży recepturę dostosowaną do poziomu aktywności, wieku i stanu zdrowia kota i przekaze wskazówki odnośnie organizacji żywienia tym sposobem. Samodzielne układanie przepisów lub stosowanie dawek znalezionych w książkach lub internecie, nie gwarantuje zapewnienia kotu niezbędnych składników odżywczych, gdyż wiele z takich receptur nie jest odpowiednio zbilansowanych (16, 17, 23).

SAMANTA ŚWIERK

Należy pamiętać, że obecnie normujemy 42 różne składniki pokarmowe dla kota, które powinny być dostarczone w odpowiedniej ilości oraz proporcjach (15).

Odpowiednio przygotowana dieta domowa dla kota opiera się na połączeniu mięsa, podrobów i źródeł tłuszczu z różnego rodzaju dodatkami, które uzupełniają niedobory mineralno-witaminowe. Zaleca się również dodatek włókna pokarmowego, które jest istotne dla odpowiedniego funkcjonowania i mikrobioty przewodu pokarmowego kotów (19). Ponadto większy udział włókna jest wskazany w odchudzaniu kotów otyłych, ponieważ zapewnia poczucie sytości bez zwiększenia energetyczności karmy. Dobrym źródłem włókna są warzywa, ale dostępne są również wyselekcjonowane źródła włókna jako mieszanki uzupełniające, które pozwalają modyfikować mikrobiotę przewodu pokarmowego kotów.

Minusem diety surowej jest zagrożenie mikrobiologiczne, wynikające z braku jakiegokolwiek obróbki termicznej pokarmu. W celu ograniczenia ryzyka zakażenia bakteryjnego *Salmonella spp.*, *Escherichia coli* i innymi drobnoustrojami, należy pamiętać o wybieraniu bezpiecznych i sprawdzonych źródeł mięsa, a także przestrzeganiu zasad zachowania ciągu chłodniczego (tj. przechowywanie i rozmrażanie mięsa wyłącznie w lodówce, co znacznie ogranicza namnażanie się bakterii oraz jak najszybsze przygotowywa-

nie, podawanie posiłków i nie pozostawianie w misce niezjedzonych). Bardzo ważne jest również wykorzystanie produktów surowych w terminie ich przydatności do spożycia, a także regularne czyszczenie misek i przestrzeni, w której znaleźć można resztki pokarmu. Należy również mieć na uwadze, że koty żywione surowymi produktami stanowią potencjalne źródło bakterii chorobotwórczych dla ich opiekunów i przy braku odpowiedniego poziomu higieny mogą być źródłem chorób. Prawidłowo przygotowany i zastosowany BARF w przypadku zdrowego kota pokryje jego zapotrzebowanie na składniki pokarmowe, zapewni odpowiednie pobranie wody oraz spełni behawioralne potrzeby drapieżnika.

Praktyczne żywienie domowe

Przygotowywanie diety domowej dla kota należy rozpocząć od zaopatrzenia się w niezbędne akcesoria kuchenne, w tym narzędzia, takie jak noże i deski do krojenia, wagę kuchenną do odmierzania składników, pojemników do mrożenia posiłków przygotowywanych na dłużej (najczęściej 2-4 tygodnie), garnki (w przypadku wersji gotowanych) oraz maszynkę do mielenia mięsa. Warto też wyposażać się w większą zamrażarkę. Następnie należy dokonać wyboru źródła zakupu mięsa (np. lokalne sklepy mięsne, markety czy

bezpośredni dostawcy mięsa) i suplementów (stacjonarne i internetowe sklepy zoologiczne). Po przygotowaniu powyższych należy zapoznać się z szacunkowym zapotrzebowaniem pokarmowym naszego kota. Informacje o zapotrzebowaniu na składniki pokarmowe znaleźć można w normach żywieniowych NRC (Nutritional Research Council) (15). Dodatkowo, w planowaniu żywienia domowego bardzo przydatne będą wytyczne żywieniowe opracowane przez FEDIAF (European Pet Food Industry Federation – Europejską Federację Przemysłu Żywniowego Zwierząt Domowych) (6), którego polski oddział stanowi Polkarma (Polskie Stowarzyszenie Producentów Karmy dla Zwierząt Domowych) (24). Normy żywieniowe NRC są obszerną metaanalizą wyników badań dotyczących żywienia psów i kotów, wraz z wyszczególnieniem funkcji składników odżywczych, ich optymalnych, jak również minimalnych i maksymalnych ilości, ich wpływu na organizm, zdrowie i rozwój zwierząt na różnych etapach życia. W oparciu o nie możliwe jest wyliczenie zapotrzebowania energetycznego organizmu oraz ilości pozostałych składników pokarmowych zależnie od masy ciała, wieku, stanu fizjologicznego i aktywności danego osobnika, co stanowić będzie punkt wyjścia do planowania żywienia. Pomimo dość precyzyjnego opisu zapotrzebowania pokarmowego, w wytycznych nie znajdziemy zapotrzebowania dla konkretnych ras. Choć na rynku i w internecie dostępnych jest wiele pozycji literaturowych i źródeł, na których można oprzeć kompozycję mieszanki, nie istnieją jedne właściwe normy, określające dokładne ilości poszczególnych komponentów. Natomiast wytyczne żywieniowe FEDIAF stanowią praktyczne narzędzie dla producentów karm pełnoporcjowych. Określają niezbędne ilości składników pokarmowych w karmach, które uwzględniają margines bezpieczeństwa dla norm wynikający ze specyficznych różnic osobniczych. Dla osób z doświadczeniem stanowią również cenne źródło informacji dotyczących bilansowania receptur dawek pokarmowych, a dla opiekunów szereg merytorycznych żywieniowych wskazówek.

Ogólnie przyjęta zasada dotycząca opracowania receptury dawki domowej dla kota wskazuje, że udział mięsa w mieszance powinien wynosić 70-85 %, podrobów (żołądków, serc, wątroby, płuc itd.) – 15-20 %, a warzyw 0-5 %, zależnie od przyjętego modelu żywienia. Niezbędne dodatki uwzględniają jaja – 11 %

(źródło witamin i aminokwasów), oleje rybne (kwas omega-3 i -6) – 6 % oraz taurynę – 0,03 % (15). W przypadku BARF do podstawowych produktów uwzględnianych w dawce, oprócz już wspomnianych, zaliczamy również algi morskie (jod), hemoglobinę (żelazo), nieaktywne drożdże browarniane (witaminy z grupy B) oraz sól niejodowaną (sód i chlor). W dawkach gotowanych najlepiej uzupełnić kompleksową mieszankę uzupełniającą mineralno-witaminową dla kotów, specyficzną dla wieku i stanu fizjologicznego. Wszystkie inne preparaty (suplementy, witaminy, dodatki żywieniowe)

dostosowujemy do konkretnego osobnika i jego potrzeb. Prawidłowe zbilansowanie dawki, przez odpowiedni dobór surowców i ich dokładne wymieszanie ze sobą gwarantuje pobranie wszystkich składników pokarmowych uwzględnionych w bilansie. Do prawidłowego wyliczenia bilansu składników pokarmowych warto skorzystać z dostępnych w internecie gotowych kalkulatorów, opracowanych przez praktyków żywienia zwierząt lub, posiadając takie umiejętności, stworzyć taki kalkulator samemu. Ręczne wyliczanie bilansu jest możliwe, ale niesie ze sobą duże ryzyko błędu i jest znacznie bardziej

czasochłonne. Poprawnie przygotowaną dawkę należy rozdzielić na konkretną liczbę posiłków, mroząc porcje przeznaczone na później niż następny dzień. Należy pamiętać, by w przypadku gotowanego żywienia, najpierw przeprowadzić obróbkę termiczną komponentów mięsnych i roślinnych, a dopiero później wymieszać je z suplementami i pozostałymi dodatkami. Połączenie wszystkich składników mieszanki bezpośrednio przed podaniem do miski sprawia, że dodatki nie tracą swoich właściwości wskutek działania wyższej temperatury. Podobnie w przypadku mrożenia, nie zaleca się dodawania olejów, składników mineralnych i witaminowych itd., niska temperatura również wpływa na straty wartości odżywczych. Dodatkowo, w przypadku pokarmu mrożonego, należy pamiętać o jego każdorazowym rozmrażaniu w warunkach chłodniczych, odpowiednio dzień wcześniej przed podaniem. Bardzo ważna jest również temperatura podawanego posiłku. Dużo wyższą smakowitością, w porównaniu z posiłkiem wyjętym bezpośrednio z lodówki, odznaczają się posiłki podawane w temperaturze pokojowej, jak również pogrzone do temperatury ciała zwierzęcia, czyli 38-40°C.

W przypadku stosowania domowego modelu żywienia należy mieć na uwadze, że to nie na producencie, a na właścicielu spoczywa odpowiedzialność za odpowiednie odżywienie i stan zdrowia kota. Od opiekuna zależeć będzie jakość i bezpieczeństwo stosowanych posiłków.

Tabela. 1. Zalety i wady różnych systemów żywienia kotów

Typ karmy/ Cechy	Karma przemysłowa	Żywnienie domowe gotowane	Żywnienie domowe surowe
Zalety	Gotowa i wygodna Dobrze zbilansowana (kompletna) Długi okres przydatności Szeroki wybór na rynku Łatwe przechowywanie/ transport Możliwość identyfikacji partii	Możliwość kontroli podawanych produktów Dostosowane do indywidualnych potrzeb kota Lepsza Smakowitość Dostępność komponentów jak i produktów spożywczych Bezpieczeństwo mikrobiologiczne	Możliwość kontroli składników Dostosowane do indywidualnych potrzeb kota Wysoka smakowitość Mniej strat składników odżywczych Spełnienie potrzeb behawioralnych
Wady	Przy nieprawidłowych parametrach obróbki, duża strata składników odżywczych Może zawierać dużą ilość dodatków konserwujących i technologicznych Zwiększona produkcja odpadów opakowalniczych Zróżnicowana jakość – konieczność weryfikacji etykiet	Trudności w bilansowaniu Czasochłonne Ryzyko niedoborów (przy braku suplementacji) Wyższe koszty Brak daty przydatności – może skutkować zatruciem kota Przy nieprawidłowych parametrach obróbki, duża strata składników odżywczych Problematyczna w podróży Odpowiedzialność spoczywa na właścicielu	Ryzyko zakażeń (<i>Salmonella</i> , <i>E. coli</i>) Trudność w zbilansowaniu Nie dla chorych kotów Wymaga wiedzy i dokładności Brak daty przydatności – może skutkować zatruciem kota Wymaga sporo miejsca i sprzętu (np. zamrażarka, waga) Problematyczna w podróży Odpowiedzialność spoczywa na właścicielu
Cechy charakterystyczne	Różnorodność produktów Stabilna mikrobiologicznie Pełnoporcjowe produkty adekwatne w stosunku do norm żywieniowych	Produkty gotowane Konieczna suplementacja (Ca, tauryna, wit. D, E) Nie zawsze prawidłowo zbilansowane	Produkty surowe Brak obróbki termicznej Konieczne suplementy i ścisłe proporcje

Jedzenie domowe, przygotowane prawidłowo w oparciu o naukowe źródła wiedzy może być doskonałym sposobem żywienia, jednak przygotowywane niestarannie i niezgodnie z zaleceniami może stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia kota. Niezależnie od wybranego modelu żywienia warto dbać o profilaktykę weterynaryjną, badania kontrolne, prawidłowe przechowywanie i podawanie pokarmu oraz czystość w miejscu karmienia zwierzęcia. ●

Piśmiennictwo

- Best M. R., Domyan M., Haskins W. L.: Long-term retention of flavour familiarisation: effects of number and amount of prior exposures. „Behav. Biol.”, 1978, 23, 95.
- Eisert R.: Hypercarnivory and the brain: protein requirements of cats reconsidered. „J. Comp. Physiol. B”, 2011, 181 (1), 1-17.
- FEDIAF: Nutritional guidelines for complete and complementary pet food for cats and dogs, 2024.
- Hand M. S., Thatcher C. D., Remillard R. L., Roudebush P., Novotny B. J.: Small Animal Clinical Nutrition 5th edition. Marc Morris Institute 2010.
- Jank M.: Podstawy fizjologii żywienia [W:] Podstawy żywienia psów i kotów. Podręcznik dla lekarzy i studentów weterynarii. Edra Urban & Partner, Wrocław 2013.
- Kley S., Hoenig M., Glushka J., Jin E. S., Burgess S. C., Waldron M., Jordan E. T., Prestegard J. H., Ferguson D. C., Wu S., Olson D. E.: The impact of obesity, sex, and diet on hepatic glucose production in cats. „Am. J. Physiol. Regul. Integr. Comp. Physiol.”, 2009, 296 (4), R936-43.
- Knopf K., Sturman J. A., Armstrong M., Hayes K. C.: Taurine: An essential nutrient for the cat. „J. Nutr.” 1978, 108 (5), 773-778. <https://doi.org/10.1093/jn/108.5.773>.
- Krysiak K., Świeżyński K.: Narządy wewnętrzne i układ trawienia. Anatomia zwierząt. T. 2. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Kulasek G., Lechowski R., Sawosz E., Jank M.: Tauryna w dietoprofilaktyce oraz dietoterapii kotów i psów. „Życie Weterynaryjne”, 2005, 80 (02), 103-110.
- Kurosad A., Kungl K.: Żywienie kotów [W:] Podstawy żywienia psów i kotów. Podręcznik dla lekarzy i studentów weterynarii. Edra Urban & Partner, Wrocław 2013.
- Li X., Li W., Wang H., Bayley D. L., Cao J., Reed D. R., Bachmanov A. A., Huang L., Legrand-Defretin V., Beauchamp G. K., Brand J. G.: Cats lack a sweet taste receptor. „J. Nutr.”, 2006, 136 (7), 1932S-1934S.
- Menniti M. F., Baptista da Silva C., Hotatt M. C., Hesta M.: Homemade diets for pets: reasons, risks and rewards. „Vlaams Diergeneesk. Tijdschr.”, 2022, 91 (6), 284-291.
- Michel K. E., Willoughby K. N., Abood S. K.: Attitudes of pet owners toward pet foods and feeding management of cats and dogs. „J. Am. Vet. Med. Assoc.”, 2008, 233 (11), 1699-1703.
- Morgan S. K., Willis S., Shepherd M. L.: Survey of owner motivations and veterinary input of owners feeding diets containing raw animal products. „PeerJ.”, 2017, 5, e3031.
- National Research Council (NRC): Nutrient Requirements of dogs and cats. „National Academy Press”, 2006.
- Pedrinelli V., de O. S. Gomes M., Carciofi A. C.: Analysis of recipes of home-prepared diets for dogs and cats published in Portuguese. „J. Nutr. Sci.”, 2017, 6, e33.
- Pedrinelli V., Zafalon R. V. A., Rodrigues R. B. A., Perini M. P., Conti R. M. C., Vendramini T. H. A., Balieiro C. C., Brunetto M. A.: Concentrations of macronutrients, minerals and heavy metals in home-prepared diets for adult dogs and cats. „Sci. Rep.”, 2019, 9 (1), 13058.
- Regenstein J. M., Chaudry M. M., Regenstein C. E.: The kosher and halal food laws. „Compr. Rev. Food Sci. Food Saf.”, 2003, 2 (3), 111-127.
- Rochus K., Janssens G. P., Hesta M.: Dietary fibre and the importance of the gut microbiota in feline nutrition: a review. „Nutr. Res. Rev.”, 2014, 27 (2), 295-307.
- Sparkes A. H., Papasoulitis K., Barr, F. J., & Gruffydd-Jones, T. J.: Reference ranges for gastrointestinal transit of barium-impregnated polyethylene spheres in healthy cats. „J. Small Anim. Pract.”, 1997, 38 (8), 340-343. <https://doi.org/10.1111/j.1748-5827.1997.tb03481.x>.
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK): Informacja z wyników kontroli jakości i prawidłowości oznakowania karmy dla zwierząt towarzyszących, Warszawa, 2019.
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK): Wyniki kontroli karmy dla zwierząt domowych, 2023, https://www.gov.pl/web/ijhars/wyniki-kontroli-karmy-dla-zwierzat-domowych?fbclid=IwY2xjawLu6bpleHRuA2FlbQlxMAABHoVlWWxfVWVHqRG0sCPIYafkmHf3kATkGBTSuVYCoGBCAU6bV2Hb7YrtCf_aem_8UGsBRVixTF2oUqKRFAOpq, dostęp na dzień 24.07.2025.
- Wilson S. A., Villaverde C., Fascetti A. J., Larsen J. A.: Evaluation of the nutritional adequacy of recipes for home-prepared maintenance diets for cats. „J. Am. Vet. Med. Assoc.”, 2019, 254 (10), 1172-1179.
- <https://www.polkarma.pl/>

Olga Lasek, e-mail: olgalasek@gmail.com

VET

RESPONSE
VETERINARY DIET

SMAKI NIE Z TEJ ZIEMI

Doradca klienta: partner@vetresponse.pl +48 539 032 032

zeskanuj po więcej